PIONIEREN IN HET AMSTERDAMSE BOS

Pionieren is als een van de eersten een bepaald gebied betreden, waar je de weg moet vinden zonder gebruik te kunnen maken van de ervaring van anderen (Wikipedia).

Pionieren is het maken van bouwwerken en objecten van pionierpalen en pioniertouw met behulp van knopen (Scouting-wiki)

Offerte

16 januari 2019

7Zebra's | Grebbeberglaan 15 | 3527 VX Utrecht
KvK 64850757 | BTW NL 176 949 634 B02 | NL35TRIO 0198 374 690
Contactpersoon | 5.1,2,e | 5.1,2,e | projectnummer 1904

1. Inleiding

Graag doen wij op jullie verzoek een offertevoorstel voor het sparren en mede-begeleiden van een participatietraject voor het Amsterdamse Bos in het eerste half jaar van 2019.

In deze offerte staan wij stil bij jullie verzoek, ons aanbod en bij onze streepjescode. Daarna gaan wij in op de door jullie voorgestelde aanpak, inclusief ons advies voor verschillende werksessies. Ten slotte staan we stil bij de planning, de kosten en bij wie wij zijn.

2. Vraag en aanbod

2.1 Jullie vraag

Hoe kan het Amsterdamse Bos bijdragen aan het realiseren van de opgaven van de stad en de regio en tegelijkertijd haar natuur-, cultuur-, recreatie- en maatschappelijke waarden behouden en versterken? Antwoord op deze vraag moet in participatie met alle betrokkenen en experts tot stand komen. Op weg naar een Metropolitaan Stadsbos van de Toekomst.

Jullie hebben hiertoe een prima plan van aanpak gemaakt, met volop expertkennis. En vragen aan ons om als sparringpartner, en in coproductie met het projectteam, het plan van aanpak te versterken en verder in te vullen. Daarbij vragen jullie ons advies op de geschetste participatieaanpak. Waarin het belangrijk is om een juiste balans te vinden tussen experts, geïnteresseerde initiatiefnemers en belanghebbenden/omwonenden. Jullie vragen advies over het managen van 'de belofte' aan deze verschillende participanten.

Ook vragen jullie om concrete voorstellen om ruimte te maken voor initiatief in het bos. Waarbij het Atelier Het Bos als kweekvijver en de Dag van het Bos als momenten worden genoemd.

Tot slot vragen jullie om een specifiek aanbod om bijeenkomsten te faciliteren en om de gecombineerde oogst te vertalen in een communicatief eindproduct met kaart(en), foto's en grafische weergaven. Een aansprekend eindproduct, waarmee zowel de wethouder als initiatiefnemers uit de voeten kunnen voor toekomstige keuzes.

2.2 Ons aanbod

Er ligt al een uitgebreid voorstel van jullie hand. Dit is voor ons de leidraad geweest voor deze offerte. We volgen wat jullie hebben bedacht, en voegen daar een startfase en een vertaling in producten en werksessies aan toe.

Dus, voordat we aan jullie stappen beginnen, stellen wij een startfase voor *met het einde voor ogen*. In drie projectteambijeenkomsten maken we – in een periode van drie weken - samen helder waar we naartoe werken en wat de bijbehorende producten zijn. Zodat straks steeds elke stap die we zetten, bijdraagt aan één van die producten. De startfase resulteert in een proces dat de handen vrijmaakt om onderweg te pionieren met omwonenden, belanghebbenden en ondernemers. Zodat we aandacht kunnen geven aan het duurzaam binden van initiatiefrijke mensen en partijen aan de dilemma's van het bos.

Wij zien onze rol daarin als sparringpartner en procesbegeleider.

Vanaf de start werken we toe naar concrete eindresultaten. Een eindverhaal dat beschrijft wat er gerealiseerd is aan het einde van dit traject, dummy's van eindproducten en routeplanners met de stappen die we zetten om daar te komen. Onze

ervaring is dat het werken met dummy's dwingt om resultaatgericht te worden. Het maakt helder hoe elke stap bijdraagt aan dat ene eindproduct. Elk contactmoment draagt zo bij, elke werksessie vult weer een blok in de dummy. Zodat het steeds helder blijft waarom we wàt vragen en aan wie. Op deze manier kun je beloven wat je met de inbreng van anderen gaat doen, waar dit toe bijdraagt en wanneer er wordt teruggekoppeld over het resultaat. Steeds met het einde voor ogen.

Jullie vragen ons advies op de geschetste participatieaanpak. Ons belangrijkste advies leggen we graag direct op tafel. *Laten we rust en ruimte creëren in de planning en aanpak door concreet te worden op het eindresultaat*. En dit alles in een korte klap, dus zonder dat we in een eindeloos lang proces terecht gaan komen.

Langs de lijn van onze streepjescode werken we hieronder ons advies verder uit.

3. Streepjescode

7Zebra's is een creatief advies- en participatienetwerk voor maatschappelijke uitdagingen. Als zebra's hebben we een werkwijze die heel flexibel is, maar ook steeds een paar karakteristieke elementen bevat. We noemen het onze streepjescode. Principes die iets zeggen over hoe wij te werk gaan en waar we in geloven in de ondersteuning van onze opdrachtgevers. Ze geven een beeld van de verwachtingen over en weer. De code kleurt de aanpak die we voor ogen hebben.

Met jullie gaan we graag *Pionieren in het Amsterdamse Bos*. Met 'pionieren' als krachtige metafoor voor het veranderen van complexe processen. Met mensen die hun omgeving verkennen en op 'schouw' gaan. Die kronkelige en onbekende paden naar onbekende plekken volgen. Met bagage, reisgenoten, een kompas, een reisgids, een reisverhaal en de nodige hindernissen.

3.1 Begin met het einde voor ogen

7Zebra's gaat voor resultaat. Hoe ziet de situatie eruit als het Amsterdamse Bos een Metropolitaan Stadsbos van de Toekomst is en de bewoners het groen, de ruimte en 'zuurstof' voor hun activiteiten in volle omvang ervaren? In de startfase maken we dat gezamenlijk eindbeeld helder in de vorm van een reisverhaal, dat beschrijft wat we het komende half jaar gaan meemaken, waardoor we daar in een serie heldere mijlpalen naartoe kunnen werken met elkaar.

Welke producten hebben we nodig om dit Bos van de Toekomst te realiseren? Het antwoord op deze vraag gaat ons helpen om resultaatgericht op pad te kunnen. Wij suggereren in deze offerte drie producten als basisuitrusting om mee te gaan Pionieren in het Bos. Producten waarvan wij direct bij de start samen met het projectteam de dummy's maken. 1. Een kaart, 2. Een kompas en 3. Een reisgids.

 Kaart	**Een Kansenkaart die in één oogopslag inzichtelijk maakt wat waar kan en mag in het Bos én laat zien wat de omwonenden, belanghebbenden en ondernemers willen met het Bos**. *De kaart maakt dat het sneller gaat!* Doordat specifieke maatregelen in het Bos snel kunnen worden uitgevoerd, dat deze niet hoeven te wachten op plannen die nog verder worden uitgewerkt. De Kansenkaart brengt balans tussen ambities, zoneert maatregelen en biedt ruimte aan de uitwerking van locatie specifieke ontwikkelingen. Met duurzaamheid als rode draad voor het beheren, beschermen en benutten van het Bos. De Kansenkaart is een inhoudelijk afwegingskader voor hoe thema's/kwesties zich tot elkaar

	verhouden. Thema's als natuurwaarden, cultuurwaarden, recreatie, sport, klimaat, beheervisie (groen, blauw, grijs, rood). Maar ook voor parkeren, entrees, fietspaden, bruggen, ov-verbindingen en concrete plekken voor initiatieven. Sommige functies zijn immers moeilijk te verenigen op 1 locatie. De Kansenkaart borduurt voort op het bestaande afwegingskader. En is geïnspireerd op de kansenkaart Vondelpark. We onderzoeken welke bestemmingen passen bij welke ontwikkellocaties, zoals Teil, Colijnweg, Radartoren, De Uitkijk. In bijlage 1 vind je een eerste dummy van de Kansenkaart. De dummy wordt in de startfase gebouwd met de projectgroep.
 Kompas	**Een Wegingskompas dat maakt dat je onderbouwt Ja! kunt zeggen tegen initiatieven**. Het kompas helpt je om te bepalen aan welke maatschappelijke, sportieve en recreatieve initiatieven en ondernemerschap de gemeente ruimte biedt. En wat daarbij wordt verwacht van de initiatiefnemer en de 2 gemeenten. Een Wegingskompas voor het Stadsbos als kweekvijver voor initiatieven is geïnspireerd op de uitdagingen die het collegeakkoord en de uitvoeringsagenda van het college biedt voor het Bos (onder meer democratiseringsagenda). Met het Wegingskompas laten we het initiatief aan de initiatiefnemer en neem je als gemeenten de rol van 'weger' van initiatieven. In bijlage 2 vind je een eerste dummy van het Wegingskompas - in de startfase uit te werken met de projectgroep. Zie ook het Kompas voor Initiatief dat we voor de gemeente Utrecht ontwikkelden.
 Reisgids	**Een Reisgids met routeplanner als inspiratiedocument dat het bos 'in the picture' van bestuur en stad plaatst.** Een document dat weergeeft hoe je de weg kunt vinden in de complexe dagelijkse werkelijkheid van het Amsterdamse Bos. De gids zet alle bouwstenen tegelijk op de kaart en combineert de Kansenkaart en het Wegingskompas met een uitvoeringagenda. Een inspiratiedocument dat je meeneemt langs de maatregelen die de komende jaren in het Bos worden uitgevoerd voor bijvoorbeeld parkeren, fietspaden, natuurbescherming en recreatievoorzieningen. Maar ook een inspiratiedocument dat je meeneemt op een route door het bos met volop ruimte voor initiatieven en duurzame relaties. Een mooi doorkijkje naar de toekomst. In de offerteaanvraag heet dit product Ambitiedocument met uitvoeringsagenda 2019-2022. In bijlage 3 vind je ter inspiratie een inspiratiedocument over het landschap van het Dommeldal – in opdracht van Natuurmonumenten. De dummy van het inspiratiedocument De Reisgids voor het Amsterdamse Bos maken we met de projectgroep.

3.2 Zet de samenleving echt centraal

7Zebra's benadert vraagstukken consequent vanuit de wereld van de mensen waar het om gaat en de wegen die zij bewandelen. Wat betekent het Stadsbos van de Toekomst voor bewoners, ondernemers, gebruikers van Amstelveen en Amsterdam? Welke wensen hebben zij? Hoe ziet dit toekomstbos er dan uit? Wat gebeurt er waar? Participatie is voor Amsterdam een toverwoord. Door omwonenden, ondernemers en gebruikers zelf invulling te laten geven aan de toekomst van het Bos, ontstaan duurzame verbindingen, initiatieven en draagvlak.

Jullie vroegen ons de door jullie geschetste aanpak verder te versterken en in te vullen. Wij zouden jullie aanpak graag verder versterken met elementen uit de Amsterdamse aanpak Werk*wijzer* – bijlage 4 . Wij zien Werk*wijzer* als één van de werkwijzen voor de door jullie genoemde expertsessies. De aanpak van Werk*wijzer* creëert direct duurzame relaties met omwonenden, belanghebbenden en ondernemers en ontlokt in de samenleving initiatieven die de dilemma's in het bos kunnen oplossen.

In Werk*wijzer* gaan we eerst op zoek naar de dilemma's en de verhalen van het Bos. Deze ontdekken we bij de actualisatie van het gemeentelijke afwegingskader, tijdens het Bosatelier Balans tussen Ambities. Maar ook door aanwezig te zijn op de plekken waar dilemma's en verhalen te vinden zijn. Denk daarbij bijvoorbeeld aan gebruiksdruk vs. draagkracht, vogels vs. honden, stadslandbouw vs. natuur, evenementen vs. stilte. Deze dilemma's worden opgepakt tijdens de voorgestelde expertmeetings.

Rondom veelgehoorde dilemma's zoeken we experts onder de omwonenden, ondernemers en gebruikers. Neem bijvoorbeeld het dilemma vogels vs. loslopende honden. We gaan op zoek naar een lokale vogelkenner-expert. Als toevoeging op de ons bekende natuurexperts.

We vragen deze lokale expert om samen met ons een evenement te verzorgen. Een werksessie met betrokkenen waarin we onder leiding van de lokale vogelkenner op excursie gaan - op zoek naar rust minnende vogels in het bos. Tijdens de excursie vragen we de deelnemers naar hun toekomstwensen voor het bos.

Samen met de betrokkenen zoeken we naar een oplossing voor het dilemma en hoe we het positieve kunnen behouden. De honden mogen bijvoorbeeld nog maar in één zone loslopen. Deze zone zetten we dan als maatregel op de Kansenkaart. Ook onderzoeken we hoe de deelnemers zelf een rol kunnen nemen binnen de acties en ideeën die voortkomen uit de werksessie.

Het bijkomend effect van deze vorm van expertsessies is dat buurtbewoners met specifieke expertise hebben meegedacht over deze oplossing en dat er draagvlak en begrip ontstaat voor het beperken van het hondenlosloopgebied. De betrokkenen nemen gemakkelijker een taak op zich om de oplossing voort te zetten.

3.3 Doordenk het samenspel

7Zebra's noemt het beestje graag bij de naam. Zitten de samenwerkingspartners er op dezelfde manier in? Hoe ziet ieder zijn veranderende rol in de aanpak van het Bos? Door iedereen een rol in het participatieproces te geven, wordt tijdens het traject al gewerkt aan draagvlak en betrokkenheid. We benutten de talenten van medewerkers en geven hen alle ruimte om zelf op pad te gaan, van elkaar te leren en elkaar te enthousiasmeren.

In de startfase bedenkt het projectteam voor alle betrokkenen een eigenstandige rol in het participatieproces. Medewerkers van het Bos gaan bijvoorbeeld zelf op pad om ondernemers en gebruikers in het Bos te vragen naar hun wensen voor het Bos. Zo gaan de medewerkers zelf ervaren hoe samenwerken een andere invulling krijgt. Zodat het *andere samenspel* niet slechts op papier vorm krijgt.

Ook de twee wethouders van Amstelveen en Amsterdam en de raads- en commissieleden worden niet vergeten in het *andere samenspel*. Ook zij worden uitgenodigd om mee op pad te gaan, op zoek naar de wensen van de mensen in en rond het bos. De betrokkenheid van de bestuurders gaat daarmee verder dan het meegeven van kaders en randvoorwaarden, zoals zij op 24 september en op 14 november 2018 deden. Ook zij gaan een ander samenspel ervaren.

De **onlinetool** van de Directie Communicatie lijkt ons zeker interessant om te benutten in de periode van de expertsessies. Het projectteam verkent de mogelijkheden ervan in de startfase. De tool kan volledig op maat worden ingericht. En biedt de mogelijkheid om vragen te gaan stellen aan gebruikers die nooit of slechts zelden in het bos komen. Via de onlinetool denken mensen namelijk thuis of op hun werk mee over de toekomst van het bos. Wanneer is het Amsterdamse Bos voor hen een aantrekkelijke plek? Hoe ziet die plek er dan uit? Wat beleven zij daar – of juist niet? Welke voorzieningen zijn dan aanwezig?

Kortom, wij adviseren een combinatie van *zelf op pad gaan* om bezoekers te bevragen en *online* vragen stellen aan minder frequente bezoekers.

3.4 Doe en ervaar het zelf

De hoofdrol bij onze aanpakken is altijd voor onze opdrachtgever en het team waarmee we werken. Relaties kun je immers niet uitbesteden en veranderingen moet je zelf ervaren. De leden van het projectteam zorgen daarom zelf voor de verbinding met de overige organisatieonderdelen van de gemeente Amsterdam en met de contacten met de gemeente Amstelveen.

We werken graag in een vast projectteam voor de overall coördinatie en facilitering. Een team dat met een gericht einddoel voor ogen steeds de vervolgstappen bepaalt. Coproductie is daarbij het uitgangspunt. Het evenementenbureau van de gemeente Amsterdam neemt de organisatie van de Dag van het Bos voor haar rekening. Het projectteam zorgt daar waar nodig voor extra facilitators van bijeenkomsten. En verstuurt zelf de uitnodigingen. We kunnen daarbij gebruik maken van de database van stakeholders van Het Bos.

3.5 Waardeer wat er is

Het Bos begint niet bij 0! De vier ambities en het huidige afwegingskader zijn ons startpunt. De ambities van het Bos zijn:

1. natuur en cultuurwaarden van het Bos behouden en versterken.
2. optimaal ruimte bieden aan maatschappelijke, sportieve en recreatieve activiteiten en aan ondernemerschap dat aansluit bij de gebruikers van de 21e eeuw.

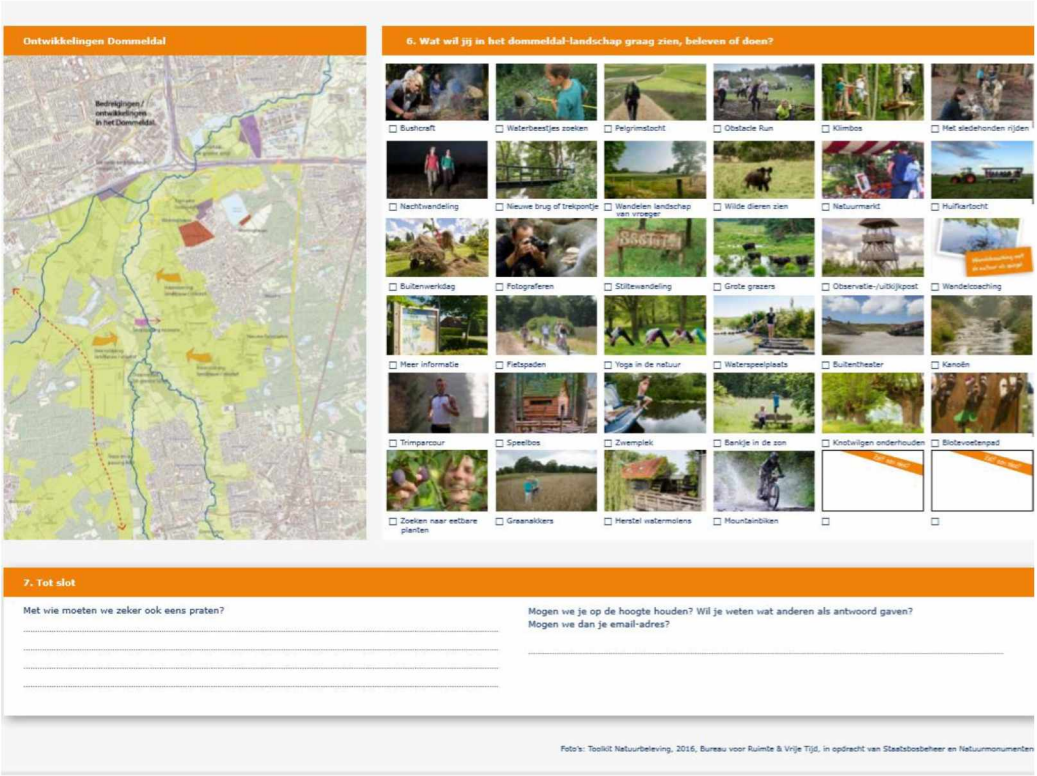
3. creëren van optimale toegankelijkheid van het Bos als essentiële voorwaarde om (nieuwe) gebruikers te ontvangen.
4. positionering van het Bos als Metropolitaans Stadsbos van de Toekomst, met goede verbindingen naar stedelijke- en groene gebieden in de Metropool regio.

We tuigen zo min mogelijk een nieuw circus op, en haken zo veel mogelijk aan bij actuele projecten, experimenten en evenementen.

3.6 Zet vormkracht en maatwerk in

7Zebra's speelt met taal en werkt met beeld, kleur, brainstormtechnieken, routekaarten en razende reporters. Omdat mensen daardoor echt gaan praten en omdat een creatieve aanpak beklijft. We creëren passend werkmateriaal, aansluitend bij de leefwereld van de omwonenden, ondernemers, belanghebbenden en initiatiefnemers. We werken bijvoorbeeld graag met schrijfplaten. Ter inspiratie vind je hieronder een voorbeeld van een schrijfplaat. Gemaakt voor de stadssafari die we in opdracht van Natuurmonumenten organiseerden voor de toekomst van het landschap van het Dommeldal.

3.7 Weet waar je aan begint

Een proces met 7Zebra's is onomkeerbaar en zeker niet vrijblijvend. We gaan met elkaar aan het werk. Dat betekent dat het beoogde eindresultaat steeds scherper wordt en de weg ernaartoe ook. We gaan beren tegenkomen op onze weg en omwegen maken om uiteindelijk verder te kunnen komen. Dat vraagt om vertrouwen in elkaar en energie om samen het diepe in te springen.

4. Onze aanpak

Er ligt al een uitgebreid voorstel van jullie hand. Wij voegen slechts een kop en een staart toe en her en der een uitwerking van de voorgestelde stappen. Alle stappen volgen logisch op elkaar, maar kunnen als aparte modules worden beschouwd.

Module 1 Startfase (februari 2019)

Voordat we aan jullie stappen beginnen, stellen wij een startfase voor *met het einde voor ogen*. In drie projectteambijeenkomsten van 2 ½ uur maken we – in een periode van drie weken - samen helder:

1. waar we naartoe werken;
2. wat de bijbehorende producten zijn;
3. hoe steeds elke stap die we zetten bijdraagt aan één van die producten.

De startfase resulteert in een proces dat de handen vrij maakt om onderweg te gaan pionieren met collega's, omwonenden, belanghebbenden en ondernemers. Zodat we aandacht kunnen geven aan het duurzaam binden van de initiatiefrijke mensen aan de dilemma's van het bos.

1. **Werksessie reisverhaal**

Samen maken we ons reisverhaal. Wat is er straks anders in oktober 2019? Wat is er gebeurd? Wat was de bedoeling? Hoe blikken betrokkenen terug? Wat was er geslaagd en waarom? Welke producten hebben geholpen?

2. **Werksessie dummy's**

We maken dummy's voor de eindproducten. Wij stellen voor om drie producten te maken (modulair): de Kansenkaart, het Wegingskompas en de Reisgids. Met de Kansenkaart wordt het in één oogopslag inzichtelijk wat waar kan en mag in het Bos én wat de omwonenden, belanghebbenden en ondernemers willen met het Bos. Het Wegingskompas helpt je om te bepalen aan welke maatschappelijke, sportieve en recreatieve initiatieven de gemeenten de ruimte biedt. De Reisgids met routeplanner biedt inspiratie voor de toekomst en een uitvoeringsagenda voor het bestuur en voor stad.

Tijdens deze werksessie werken we aan dummy's van de eindproducten, zoals je kunt vinden in bijlage 1 t/m 3. Het projectteam bepaalt samen wat er in moet komen te staan Wie dit product straks gaat gebruiken en hoe diegene dit gaan gebruiken?

3. **Werksessie werkstappen**

We sluiten aan bij de aanpak die er al ligt en plaatsen heldere mijlpalen met tussenproducten in de tijd. Tijdens de werksessie verrijken we de aanpak met ingrediënten die we in deze offerte hebben benoemd. We werken in detail alle stappen uit die we samen gaan zetten en benoemen steeds hoe die stap bijdraagt aan welk eindproduct. We leggen de data van de bijeenkomsten vast. We verdelen voor elke stap de rollen en taken onderling. We zoeken naar de juiste rol om medewerkers in het participatieproces te betrekken, zodat ook zij het samenspel anders gaan ervaren. En nemen een besluit over het al dan niet benutten van de online tool van de directie communicatie.

Wij zien onze rol in deze startfase als sparringpartner van het projectteam en procesbegeleider van de startfase.

Module 2 Bosatelier balans tussen ambities (maart 2019)

We organiseren een Bosatelier balans tussen ambities, welke leidt tot de eerste contouren van de **Kansenkaart**.

Tijdens deze dag zijn alle stakeholders van het Bos welkom om hun ambities op de kaart te komen uitwerken. In de ochtend zien wij een inloop voor gemeentelijke vertegenwoordigers vanuit alle domeinen voor ons. In de middag vragen we de mensen van georganiseerde belanghebbenden naar hun wensen en ambities. We schetsen de contouren van de Kansenkaart en gaan op zoek naar de belangrijkste dilemma's voor de toekomst van het Bos.

Deze stap leidt tot de eerste versie van de Kansenkaart. Als opzet voor de dag volgen wij jullie schema. Wij voegen graag passend werkmateriaal toe. Wij denken in dit geval aan een schrijfplaat die aansluit bij de leefwereld van omwonenden, ondernemers en belanghebbenden. Een schrijfplaat die verbeeld hoe beheren en beschermen, benutten en ontwikkelen, toegankelijkheid en positionering zich tot elkaar verhouden. De schrijfplaat ligt op tafel om het gesprek te ondersteunen en om antwoorden op te verzamelen.

Product	Bosatelier *Balans tussen Ambities*

Wanneer	Februari 2019 *)
Wie	Bos-medewerkers, Amstelveen, R&D, S&B, V&OR, gebieden NW en Zuid, Zuidas, Provincie, Communicatie, vertegenwoordiging cluster Sociaal en Dienstverlening recreatiegebieden, Spaarnwoude, Twiske/Waterland en Groengebied Amstelland (waar zelfde discussie speelt). Vertegenwoordiging van belanghebbenden.
Inhoud	Atelier waarin betrokkenen vanuit de vier ambities van *Het Stadsbos van de Toekomst* met elkaar verkennen hoe de verschillende functies (beheren en beschermen, benutten en ontwikkelen, toegankelijkheid en positionering) zich tot elkaar verhouden. *Werkwijze:* • *Starten met een gezamenlijke schouw als inspiratie (verkennen kansen en knelpunten en mogelijke concrete ingrepen)* • *Bij start atelier worden de verschillende functies gepitcht (live en op papier) als opwarmer en basis voor het atelier.* • *Iedere functie heeft een eigen tafel waaraan wordt gewerkt. Inclusief de relatie tot andere functies.* • *Belangrijke vragen waarop het atelier een antwoord geeft:* 1. *Wat zijn de belangrijkste randvoorwaarden om de verschillende functies van het Bos naast elkaar te kunnen laten bestaan?* 2. *Wat zijn de specifieke randvoorwaarden en kansen per functie?* 3. *Welke aspecten horen bij het Afwegingskader Bos?* 4. *Welke verdiepingsvragen worden meegenomen naar specifieke thematische expertmeetings/dialoogtafels?*
Opbrengst	Eerste contouren afwegingskader**) Bos

*) Wij vinden maart 2019 op zijn vroegst haalbaar
**) Wij noemen het afwegingskader een Kansenkaart

Wij zien onze rol tijdens stap 2 als sparringpartner van het projectteam, inhoudelijk deskundige rondom fysieke functieafweging en netwerkbouwer. We dragen ook bij aan het werkmateriaal, als opmaat naar de Kansenkaart, zijn aanwezig als gespreksleider en vertalen de oogst met het projectteam naar een eerste versie van de Kansenkaart.

Module 3 Bosatelier Het Bos als kweekvijver voor initiatieven (april 2019)

We organiseren het Bosatelier Het bos als kweekvijver voor initiatieven, welke leidt tot een **Wegingskompas**.

Tijdens deze halve dag zijn alle initiatiefnemers van het Bos welkom om te komen vertellen over hun initiatief. Ook de mensen die de initiatieven gaan wegen zijn aanwezig. We vragen de initiatiefnemers het hemd van het lijf. Op basis van de antwoorden en eerdere toetsingskaders maken we een Wegingskompas.

Als opzet voor de dag verrijken wij graag samen met de projectgroep onderstaand schema. Ook voegen wij graag passend werkmateriaal toe. Wij denken in dit geval aan een schrijfplaat in de vorm van een leeg toetsingskompas. Dit Kompas wordt tijdens het Bosatelier steeds verder gevuld.

Product	Bosatelier: Het Bos als Kweekvijver
Wanneer	Maart 2019 *)
Wie	Bos-medewerkers, Amstelveen, Directies WPI, GGD, OJZ, K&C, S&B, R&D, Communicatie maar ook Ruimte voor Initiatief, Maatschappelijke partners

	uit het netwerk, sociaal ondernemersloket, CTO, Amsterdam Marketing, Open Stad, NME, belanghebbenden enz.
Inhoud	Bosatelier voor verkennen van kansen en innovatie voor maatschappelijke en recreatieve activiteiten èn aan ondernemerschap dat aansluit bij de gebruikers van de 21ste eeuw. Hierbij putten uit overzicht bijdragen Bos aan uitvoeringsagenda college. Via workshops, ruimte voor initiatieven, Placemaking, discussie enz. Onderwerpen (niet uitputtend). • Het Bos als groen schoolplein (natuureducatie nieuwe stijl) • Bijdrage van het Bos aan Duurzame stad. Het Bos bouwt experimenteercentrum voor duurzame energie • Het Bos en gezondheid/bewegen • Het Bos biedt ruimte voor Broedplaatsen • Het Bos als plek voor Stadlandbouw • Het Bos gaat via Placemaking invulling geven aan ontwikkellocaties *Ook dit bosatelier start met een gezamenlijke schouw als inspiratie (verkennen kansen en knelpunten en mogelijke concrete ingrepen/activiteiten)*
Opbrengst	(In)zicht op wat nodig is om maatschappelijke participatie in het Bos te versterken: randvoorwaarden, tools, quick wins, communicatie- en marketinginstrumenten

*) Wij vinden april 2019 op zijn vroegst haalbaar

Wij zien onze rol tijdens stap 3 als sparringpartner van het projectteam, inhoudelijk deskundige met betrekking tot participatie en initiatievenbouwer. We dragen ook bij aan het werkmateriaal, als opmaat naar het Wegingskompas, zijn aanwezig als gespreksleider en vertalen de oogst met het projectteam naar een eerste versie van de Wegingskompas.

Module 4 Drie expertsessies (mei, juni, juli 2019)

Voor de zomervakantie organiseren we drie expertsessies. Het resultaat van de expertsessies is een verrijkte **Kansenkaart**. We vinden het te ambitieus om 6 expertsessies te organiseren en pleiten voor rust en ruimte in het programma. Bovendien denken we dat het mogelijk is om vraagstukken te combineren, of om tijdens de Kansenkaart bijeenkomst in maart al specifieke dilemma's in te tekenen op de kaart.

Tijdens de expertsessies diepen we uit waar kansen elkaar bijten en wat stakeholders wensen voor de toekomst van het bos. We werken tegelijkertijd aan duurzame relaties met omwonenden, bedrijven en organisaties voor de toekomst, wat betekent dat we steeds terugkoppelen wat we doen met de inbreng die mensen leveren.

Het projectteam bepaalt op basis van de eerste contouren van de Kansenkaart - na afloop van stap 2 - de participatieaanpak die het beste past bij de verrijking die we zoeken op de Kansenkaart of bij de dilemma's die we willen oplossen. In deze offerte beschrijven we drie mogelijke aanpakken:

1. Collega's gaan met een schrijfplaat onder de arm het bos in om stakeholders te vragen naar de toekomst van het bos. We benutten de onlinetool om mensen te bevragen die niet in het bos komen. Het resultaat van deze werkvorm is een **Gedachtenroos** zoals voor het Vondelpark is gemaakt. De gedachtenroos groepeert uitspraken en kansen van alle stakeholders. Deze worden vervolgens vertaald naar de Kansenkaart.

2. We volgen de methode Werk*wijzer* en gaan in samenspraak met de belanghebbenden een dilemma in het Bos oplossen. Kern van de methode Werk*wijzer* is dat we de experts onder de belanghebbenden zelf zoeken en dat zij zelf de oplossing vinden. De **oplossing voor het dilemma** wordt vervolgens vertaald naar de Kansenkaart.
3. We organiseren expertmeetings zoals beschreven in jullie plan van aanpak en verdiepen **inhoudelijke kaders** voor op de Kansenkaart.

Product	Expertmeeting Natuurwaarden borgen
Wanneer	Maart 2019*)
Wie	Provincie, Amstelveen R&D, S&B, ecologen, biologen enz.
Inhoud	Natuurwaarden beschermen staat hoog in het vaandel van het Bos. Nu de druk op het bos toeneemt en de waarde van natuurgebieden een steeds prominentere rol krijgt in de discussie over klimaat en duurzaamheid, willen we de handvatten om die natuurwaarden te (ver) kennen Elementen in deze discussie zijn: • Bepalen natuurwaarden en mate van noodzakelijke bescherming • De rol van de omgevingsvergunning • Hoe ecologische waarden borgen in combinatie met ander gebruik
Opbrengst	Kaders om natuurwaarden te borgen

*) Wij vinden het tweede kwartaal op zijn vroegst haalbaar.

Wij zien onze rol tijdens stap 4 als sparringpartner van het projectteam, inhoudelijk deskundige met betrekking tot participatie en initiatievenbouwer. We dragen ook bij aan het werkmateriaal, als verdieping van de Kansenkaart, zijn aanwezig als gespreksleider en vertalen de oogst met het projectteam naar een nieuwe versie van de Kansenkaart.

Module 5 De Dag van het Bos (oktober 2019)

In het najaar, wanneer de bladeren hun mooiste kleuren laten zien, organiseren we de Dag van het Bos. Het resultaat van deze dag is een **Reisgids met routeplanner**. In jullie offerteaanvraag heet dit product Ambitiedocument met uitvoeringsagenda 2019-2022.

Een inspiratiedocument voor de toekomst met een uitvoeringsagenda voor het bestuur en de stad. Een inspiratiedocument dat je meeneemt langs de maatregelen die de komende jaren in het Bos worden uitgevoerd voor bijvoorbeeld parkeren, fietspaden, natuurbescherming en recreatievoorzieningen. Maar ook een inspiratiedocument dat je meeneemt op een route door het bos met volop ruimte voor initiatieven en duurzame relaties. Een mooi doorkijkje naar de toekomst.

Ter voorbereiding op de dag zetten we alle bouwstenen die in de eerdere sessies zijn opgehaald voor het Bos op de kaart. We combineren de Kansenkaart en het Wegingskompas. Tijdens de dag bespreken we specifieke scenario's voor specifieke locaties en werken we samen toe naar een uitvoeringagenda.

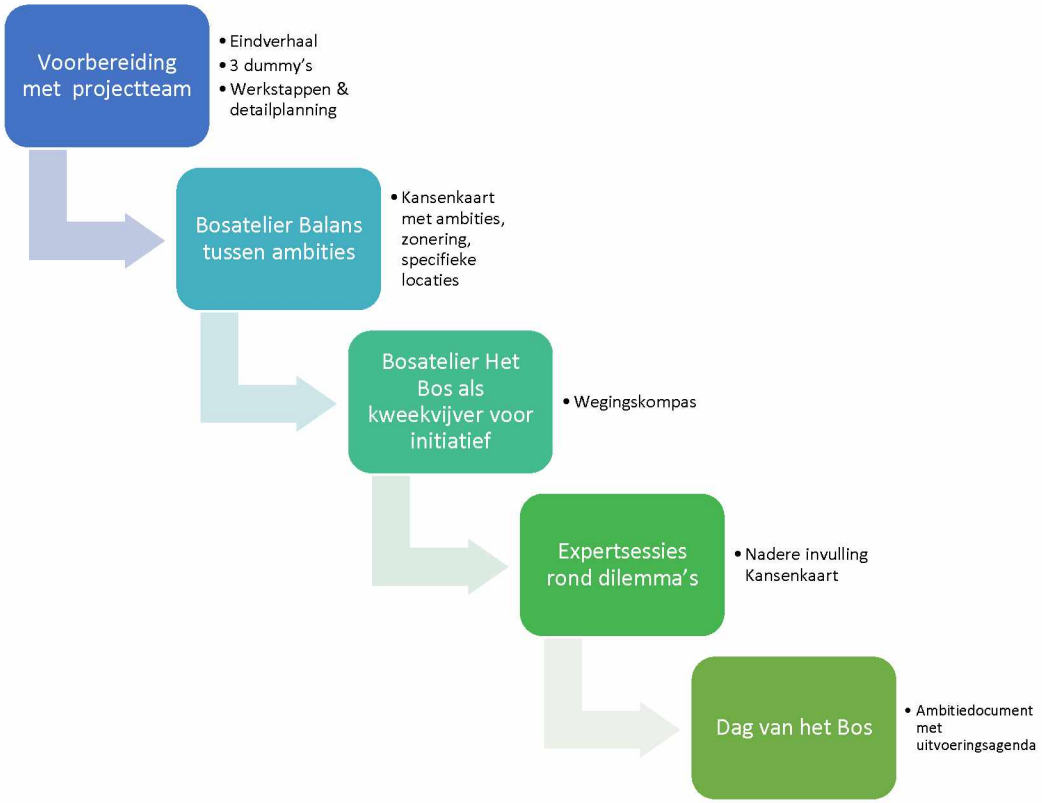
Het projectteam bepaald op basis van de Kansenkaart en het Wegingskompas welke invulling en aanpak het beste past bij de Dag van het Bos.

Product	Dag van het Bos, participatiefestival
Wanneer	Mei/juni in het Bos (Bostheater)*)

Voor wie?	Voor alle stakeholders, experts en participanten die hebben deelgenomen aan de ateliers, schouws en expertmeetings om met elkaar invulling te geven aan *Het Stadsbos van de Toekomst.* Ook betrokken burgers uit Amsterdam en Amstelveen worden hiervoor uitgenodigd (via digitaal platform) evenals raadsleden en stadsdeelcommissieleden
Door wie?	Evenementenbureau Bos, aangevuld met expertise Communicatie, Ondernemers in het Bos
Inhoud/kaders	• Op deze dag wordt de oogst van het participatietraject met elkaar gedeeld en besproken. De concepten van het eindproduct voor *Metropolitaan Stadsbos van de Toekomst* zijn gereed: het ambitiedocument, de grafische weergave van de oogst van de participatie en de uitvoeringsagenda Bos voor de huidige bestuursperiode. Wat gebeurt er op die dag: *1.* De gecombineerde oogst van de ateliers en expertmeeting wordt voorgelegd aan en besproken met alle belanghebbenden 2. Initiatieven worden gepitcht die zijn ontstaan naar aanleiding van het bosatelier *Het Bos als Kweekvijver.* Er wordt gesproken over financiering, verbetering van het business model, de governance Als geheel is de dag van het Bos een wervelend en feestelijk gebeuren waarin alle betrokkenen bij het Bos met elkaar aan de slag gaan. Deze dag kan een opmaat zijn naar een jaarlijks(?) terugkerend evenement waarin (nieuwe) ondernemers en stakeholders elkaar treffen en met elkaar werken aan het realiseren van *Het Stadsbos van de Toekomst*
Opbrengst	1. Het Bos (nog beter) op de kaart bij Amsterdammers en Amstelveners 2. Een pool van participanten die meedoen in het Amsterdamse Bos 3. Productieve samenwerking met ondernemers in het Bos (als opmaat van meer intensieve samenwerking)

*) Wij stellen voor om deze dag in het najaar te organiseren, om alle input optimaal te kunnen benutten en meer lucht in het proces te realiseren.

Onderstaand schema vat de stappen samen.

5. Begroting

Ons financiële voorstel is gebaseerd op de werkzaamheden voor de eerste drie modules.

ACTIVITEITEN **7Zebra's**	**Raming** *Inzet dagen*
Module 1 Startfase	**6,5**
Voorbereiding 3 sessies (programmaopzet en draaiboek maken, huiswerkopdracht formuleren)	2
Leiden 3 sessies met projectteam	1,5
Verslaglegging oogst (reisverhaal, 3 dummy's, werkstappen & detailplanning)	3
Module 2 Bosatelier Balans tussen Ambities	**4,5**
Voorbereiding bosatelier (programmaopzet en draaiboek maken, uitnodiging schrijven)	1
Inlezen in domeinen en dilemma's (verbinding zoeken met domeinen, ontwerp en maken schrijfplaat)	1
Leiden sessie	1

Verslaglegging oogst	0,5
Ontwerp kansenkaart	0,5
Projectteam bijeenkomst (organisatie Bosatelier Kweekvijver en participatie aanpak module 4) projectteam bijeenkomst (Bosatelier Kweekvijver en participatieaanpak module 4)	0,5
Module 3 Bosatelier Bos als kweekvijver	**4**
Interne borging Zebra's en resultaten (5.1,2,e)	1
Voorbereiding bosatelier (programmaopzet en draaiboek maken, uitnodiging schrijven)	0,5
Verbinding zoeken met initiatiefnemers en vertegenwoordigers van domeinen. Ontwerp en maken schrijfplaat	0,5
Leiden sessie	0,5
Verslaglegging oogst	0,5
Ontwerp wegingskompas	0,5
Projectteam bijeenkomst (organisatie expertsessies en plan aanpak Dag van het Bos)	0,5
Totale raming	**15 dagen**

Modules 4 en 5 vragen om verdere uitwerking samen met het projectteam. In jullie offerte-aanvraag vragen jullie wel al om een raming van de 6 expertsessies en de Dag van het Bos. Wij kunnen echter op dit moment geen reële prijs voor de werkzaamheden afgeven, omdat de invulling van de werkzaamheden en het aantal sessies nog niet definitief zijn.

Voor de begeleiding van dit soort processen hanteren wij een dagtarief van € 5.1,2,b exclusief 21% BTW voor het sparren, voorbereiden en begeleiden van bijeenkomsten. Dat zou neerkomen op een totaalbedrag voor de drie eerste modules van € 5.1,2,b exclusief BTW (inzet van de zebra's). In dit bedrag zijn reiskosten meegerekend. Voor de inzet van 5.1,2,e zijn interne afspraken binnen de gemeente Amsterdam nodig. De uren voor vormgeving zijn geraamd op 3 dagen, maar niet in het totaal bedrag meegenomen. Desgewenst kunnen wij een vormgever uit ons netwerk inzetten. Voor vormgeving rekenen wij een tarief van € 5.1,2,b per uur.

Niet opgenomen in de begroting zijn out-of-pocketkosten en kosten voor ruimtes, catering, en vermenigvuldigen van materialen (praatplaten, foto's, tekeningen).

6. Ons team

7Zebra's is een creatief advies- en realisatienetwerk dat voor het Amsterdamse Bos met een vast zebra-kernteam werkt. Voor deze opdracht bundelen wij kennis, ervaring, gedrevenheid en senioriteit op het gebied van programmamanagement in een complexe ruimtelijke omgeving, bestuurlijke processen, burger- en overheidsparticipatie, het leggen van verbindingen binnen de organisatie en tussen de organisatie en de samenleving.

Als professionals zetten we ons sinds jaar en dag in voor maatschappelijke vraagstukken en hebben we met elkaar leren lezen en schrijven. We vinden elkaar in onze streepjescode en gedrevenheid om van elke opdracht een bijzonder traject te maken waar de samenleving daadwerkelijk iets aan heeft en op voort kan bouwen als zij weer weg zijn.

7Zebra's onderscheidt zich als adviesnetwerk door enorme creativiteit. Elke bijeenkomst is een belevenis, omdat mensen beter onthouden en grotere stappen zetten als ze zelf ervaren wat de impact is van nieuwe inzichten en ander gedrag. Een interactief proces is deel van het eindresultaat, waarvoor alle betrokken zich verantwoordelijk voelen. We zetten ons in om gedurende een traject de beoogde verandering al te realiseren, en niet er slechts over te adviseren. Meer over 7Zebra's is te vinden op www.7zebras.nl.

Wij maken graag gebruik van aansprekend vormgegeven materiaal. Daarvoor werken we regelmatig samen met 5.1,2,e Uiteraard kunnen jullie ook kiezen voor een vormgever uit jullie eigen netwerk.

Het kernteam bestaat uit 5.1,2,e en 5.1,2,e 5.1,2,e is aan het team toegevoegd als speciale zebra, zij is in dienst van de gemeente Amsterdam. 5.1,2,e 5.1,2,e draagt op de achtergrond bij met haar overall expertise op participatie en procesontwerp.

5.1,2,e is expert op het gebied van participatie. Vanuit die expertise is zij sparringpartner van het projectteam. Daarnaast ontwerpt ze gespreksmaterialen (die door een vormgever worden uitgevoerd) en faciliteert zij bijeenkomsten. 5.1,2,e van de Looij is eerste aanspreekpersoon voor deze opdracht. 5.1,2,e is veranderkundige en hydrogeoloog. Ze begeleidt sinds jaar en dag teams en organisaties in ontwikkeling. Heeft veel ervaring met gebiedsprocessen in het groen, rood en blauw. Kenmerkend voor haar aanpak is dat zij rust schept, altijd een creatieve oplossing zoekt en werkt met ervaringsleren en omdenken.

5.1,2,e heeft de afgelopen jaren voor het programma Aan de slag met de Omgevingswet de Inspiratiegids voor participatie gebouwd. In dat kader heeft ze meer dan 50 goede participatiepraktijken in het fysieke domein mogen onderzoeken en allerlei materialen ontwikkeld om partijen te helpen om participatie rond ruimtelijke vraagstukken vorm te geven.

5.1,2,e begeleidt bijeenkomsten en werksessies. 5.1,2,e is in staat om het Bos te verbinden met haar omgeving en zorgt voor de juiste mensen aan tafel. 5.1,2,e is expert in het loskrijgen van initiatief, zodat mensen zelf aan de slag gaan. Ze zorgt voor duurzame verbindingen in Amsterdam.

5.1,2,e heeft vanuit haar rol als projectleider jeugd de aanpak Vakmanschap aan Zet en vervolgens de Buurt Praktijk Team aanpak ontwikkeld in de Baarsjes. Vakmanschap aan Zet en de Buurt Praktijk Team aanpak zijn de voorlopers van de methode Werk*wijzer*. Alle methodes zijn gebaseerd op de principes van het systeemgericht werken, waarbij het probleem en omgeving voortdurend het onderwerp zijn. Betrokkenen rondom het probleem worden geactiveerd om gezamenlijk een analyse te maken, zich in te zetten op basis van hun competenties. Met deze systemische benadering weet zij de samenhang binnen het systeem gezond te krijgen. 5.1,2,e heeft veel ervaring met het werken vanuit dynamische netwerkstructuren zoals deze zich binnen de wijken in Amsterdam voordoen en deze te verbinden met de geformaliseerde organisatie structuren van waaruit een grote organisatie opereert. Als bijlage bij de offerte zijn een drietal documenten vanuit haar werkpraktijk toegevoegd.

Aan de slag?

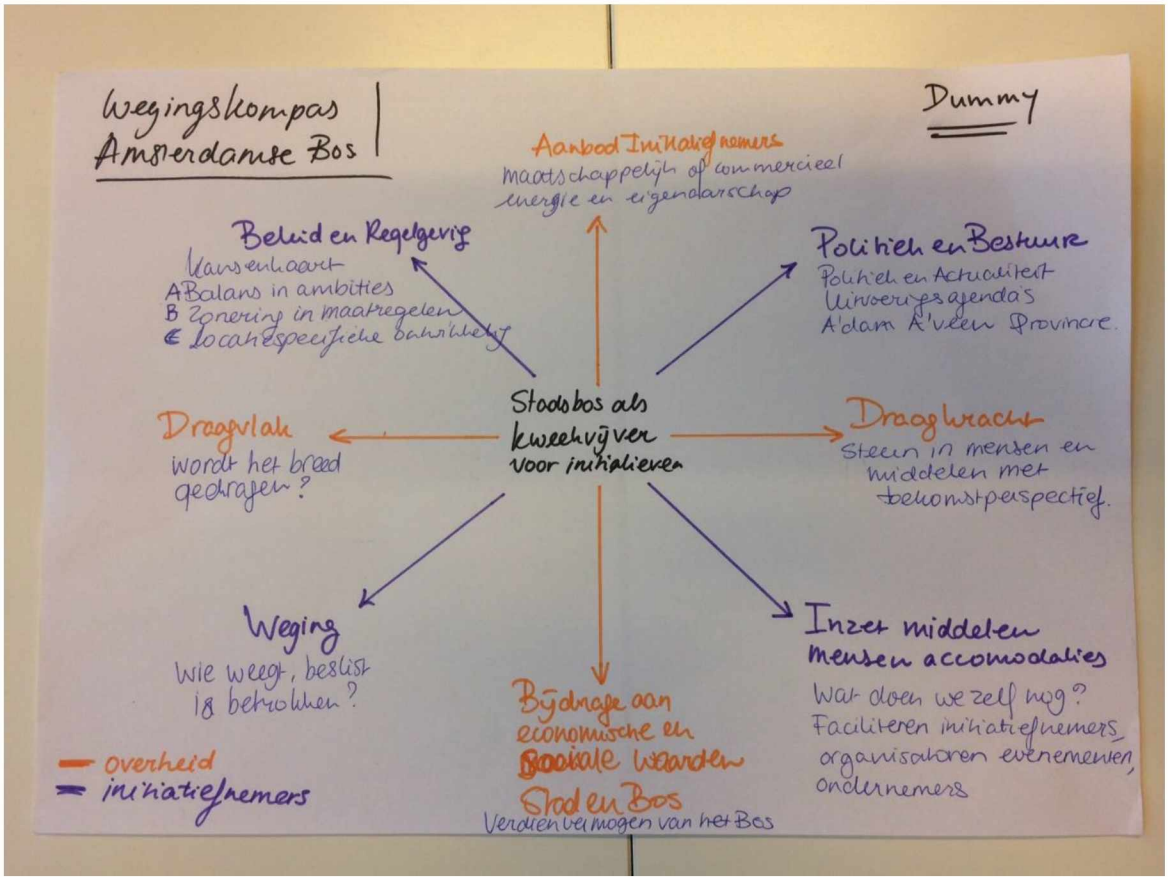
Wij kregen veel energie van jullie vraag en gaan graag op 25 januari om 10 uur met jullie in gesprek! Indien de opdracht naar 7Zebra's gaat, dan kunnen wij direct aan de slag.

5.1,2,e en 5.1,2,e

Bijlage 1 Dummy Kansenkaart – uitwerken met projectgroep

Bijlage 2 Dummy Wegingskompas – uitwerken met projectgroep

Het landschap van het Dommeldal
Wensen en waarden van meer dan 350 bewoners
Veldhoven
A2
Eindhoven
A67
Waalre
Run
Keersop
Dommel
Dommelen
Valkenswaard
N69
Bankje in de Zon
'Ik wens dat mensen elkaar vriendelijk groeten tijdens het wandelen.'
Stiltewandeling
Vissen & Vliegvissen
Het kleine verhaal
Nachtwandeling
Waterbeestjes zoeken
'Laat het gebied niet volbouwen, ook niet wanneer het ASML heet.'
Pelgrimstocht Kapelletjes
Yoga in de natuur
Buitenwerkdag
Gebied in de harten van de mensen
Watermolens
Landschap van vroeger: graanakkers, zandpad, doorkijkjes Bushcren
Dieren zien
'Een watermolen met een kroegje ernaast, waar je dan een zelfgestookt jenevertje kunt drinken, geserveerd met teruggekeerde Dommelpaling.'
Observatiehut
Bruggen & Trekpontjes
Tot rust komen in het landschap van vroeger
Fietsen & Wandelen
'Trek niet te veel toeristen, maak er geen kermis van.'
Hond aan de lijn of losloopgebied
Rolstoelpad
Mountainbiken
Met sledehonden rijden
Niet alles overal
Spelen in het bos
Spelen in het water & Zwemmen
'Betrek kinderen actief bij de natuur. Laat ze spelen in het water bij de Volmolen, organiseer schoolprogramma's in het groen.'
Speelruimte
Kanoën

Waar lopen bewoners warm voor?

Tot rust komen in het landschap van vroeger

Het gebied ademt gemoedelijkheid en geborgenheid. Een gevarieerd landschap van vroeger met doorkijkjes tussen bos en akkers, weilanden met een kronkelende beek.
Mensen zien graag wilde dieren en grote grazers. IJsvogels, patrijzen, fazanten, reeën, dassen, bevers, boommarters, wilde zwijnen. Dit kleinschalige landschap willen omwonenden graag behouden en terugbrengen.

'Vroeger zwommen we in de Dommel en schaatsten we op de vijvers.'

Speelruimte om te kunnen rommelen

Veel mensen zijn hier geboren en getogen. Vroeger konden ze rommelen in het gebied. Spelen bij omgevallen boomstronken, stiekem een vuurtje stoken, zwemmen in de Dommel en beestjes zoeken langs het water. Dit wensen zij ook voor de toekomst, voor zichzelf, voor hun kinderen en kleinkinderen. Zij struinen door het landschap met voorzieningen als een speelbos, een blote voetenpad, waterspeelplaats en een trekpontje. Zij kunnen dichtbij en op het water komen.

'We reden altijd over de velden van Dommelrode op onze crossbromfietsjes'

Niet alles overal (zonering)

Niet alles kan ongehinderd samen. De rommelruimte waar mensen naar verlangen, gaat niet gemakkelijk samen met een natuurgebied. Een stiltewandeling valt lastig te combineren met een obstacle run. En help de boeren hun bedrijfsvoering om te zetten naar bijvoorbeeld een ecoboerderij. Het is belangrijk om scherp te worden in welk type gebruik in welk deelgebied gewenst is. Kies voor duidelijke zonering.

Mensen wandelen graag rondjes en dan helpen bruggen en pontjes. *En maak dan kippengaas op het bruggetje, want dan glij je niet uit.*

'Elke dinsdag fietsen we 50 kilometer naar de kbo en dan per middag wel 75 kilometer.'

Voor een flinke groep bewoners geldt dat zij geen toegang hebben tot natuur. Simpelweg omdat zij niet te voet kunnen. Een – kort- rolstoelpad is gewenst.

Gebied in de harten van de mensen

Het gebied zit diep in de harten van de mensen. Mensen genieten van het landschap dichtbij huis. Al kende ongeveer de helft van de mensen die we spraken het gebied niet onder de naam Dommeldal. Zij kennen het gebied als de plek van de Keersop, de Volmolen of het Loondermolenpad. Het helpt om de bekendheid van het gebied te versterken door het consequent het Dommeldal te blijven noemen.

'Ik wandel elke dag langs de Dommel, dat houdt mij op de been, de natuur is mijn medicijn geworden.'

Het kleine verhaal

Kenmerkend voor de gesprekken was het typisch 5.1.2.e-ische van de contente mens. Die zegt: "Houden zo. Niet te veel aan veranderen. 't is goed zo. Oh de natuur, daar heb ik geen verstand van hoor." De mensen willen geen fratsen, geen prietparken, geen grote verhalen. De meest genoemde wens is een bankje in de zon. En de meest gewenste activiteit een stiltewandeling. Mensen willen rust ervaren.

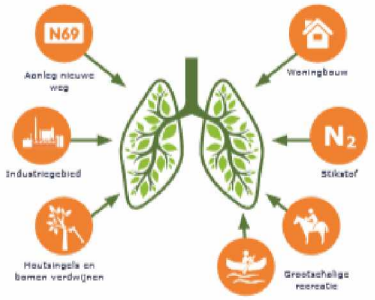
'Mooier verfijnd straalend wat wij geen een wide fijn naar een ijsvogeltsje keert sfeer bijken. Zo mooi.'

De verhalen van de Kempenaren, zijn de kleine verhalen. Ze vertellen glunderend over een forel die ze 30 jaar geleden in de Keersop vingen. Of genieten nog na van stiekeme sigaretjes die ze rookten in het bos.

Op zoek naar mensen die in het Dommeldal wonen en werken

Landschap onder druk

Het stroomgebied van de rivier de Dommel van Valkenswaard tot Eindhoven verandert de komende jaren ingrijpend. Er staat grote druk op deze groene long.

Wat ligt hier op tafel en namens wie?

Boswachters, ambtenaren en vrijwilligers van Natuurmonumenten, gemeenten Waalre, Valkenswaard en Veldhoven, Natuurorganisaties en waterschap de Dommel, gingen in gesprek met mensen die in het Dommeldal wonen.

Deze poster is een samenvatting van de gesprekken, van wat bewoners hen vertelden.

Interviewers

Interviewplekken

Waalre De Bus, Bakkerij De Proost, Voetbalclub Dommelen, De Beliemen Dommelen, Riethoven, High Tech Campus, Maxima Medisch Centrum,

Periode

'We vinden deze opzet zo goed, om 29 de natuur bijna mensen te brengen.'

Wat willen de mensen die er wonen en werken?

Tot nu toe was de ontwikkeling van het Dommeldal vooral een proces van overheden, natuur en landbouworganisaties. Hoog tijd om de mensen die er wonen, werken en recreëren zelf een stem te geven. Waar genieten zij van? Wat vinden zij een aantrekkelijk landschap en wat willen zij daarin beleven? Hebben ze ideeën, maken ze zich ook zorgen over het landschap, zijn ze zelf actief, of hebben ze plannen om een bijdrage te leveren?

Woonplaats van de vertellers

Eindhoven	21%
Veldhoven	18%
Waalre en 't Loon	16%
Valkenswaard	13%
Dommelen	13%
Omliggende dorpen	11%
Niet uit de buurt	5%
Aalst	3%
Onbekend	2%

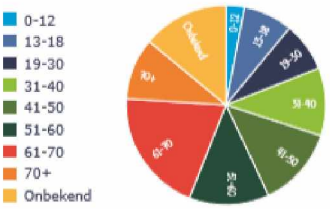
'Blij op deze manier ons burgers aangesproken, dat is heel

Favoriete plekken van bewoners in eigen achtertuin

Malpie Borkel & Schaft
Volmolen
Landschap met vroeger
Bossen van Waalre
Gat van Waalre
Thuis
Klotputten
Elshouters
Gemeenteparken
Loondermolenpad
Waar de Dommel
Vlasrootvan
en Keersop samenkomen
't Heike
De Hogt

Leeftijd van de vertellers

Beweging in de Kempen

De verhalen uit de Kempen, zijn de kleine verhalen. De volksaard is er eentje van bescheidenheid en tevredenheid. En niet van actievoeren en grote veranderingen. Beweging creëer je hier door specifieke groepen op hun kleine wensen samen te brengen. En met elk van hen een gemeenschap te bouwen. Bijvoorbeeld door de 29 geïnteresseerden in een natuurwerkdag gericht uit te nodigen om samen wilgen te knotten of een blote voetenpad aan te leggen. Of door de meer dan 50 geïnteresseerden in 'dieren zien' aan te bieden om een keertje 's nachts te speuren naar klein wild. Organiseer in samenspraak met de Katholieke Bond voor Ouderen wande-